

ДАВИДОВ О. В., СІМЧЕНКО С. В., АФАНАСЬЄВА О. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ПОЛЬОВОЇ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМКУ ПІДГОТОВКИ 6.040104 ГЕОГРАФІЯ* В ХЕРСОНЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

В сучасних умовах активної інтеграції України до Європейського Союзу поряд з іншими напрямками розвитку провідне місце посідає культурно-освітній. Уже зараз система освіти нашої держави переходить до основних принципів положень Болонського процесу, що вимагає, зокрема, від вищої школи фронтального реформування методів і методологій підготовки висококваліфікованих фахівців, спеціалістів сучасного міжнародного рівня.

У зв'язку з цим на факультеті біології, географії і екології Херсонського державного університету зазнають глибоких змін як сама структура навчальних планів із різних спеціальностей, так і методика підготовки майбутніх географів. Це стосується, зокрема, і проведення навчально-польових практик із основних фахових дисциплін, до яких відноситься геологія і геоморфологія.

Студенти напряму підготовки Географія* освоєння циклу географічних наук починають з основних фізико-географічних дисциплін. З метою закріплення теоретичних знань на практиці, здобуття навичок польових досліджень, розширення наукових інтересів на кафедрі екології та географії розроблено і апробовано програму геолого-геоморфологічної навчально-польової практики.

Метою даної практики є дослідження геолого-геоморфологічних особливостей різних регіонів України, визначення їх морфоструктурних та морфоскульптурних характеристик.

Керівники практики для досягнення найбільш позитивного результату здійснюють розробку маршруту, визначають кількість оптимально збалансованих точок польових виходів, розробляють завдання та методику їх виконання.

Сучасні темпи науково-технічного прогресу, вихід науково-дослідної діяльності на новий рівень зумовляють загальні глобальні зміни в сфері технічного оснащення та обладнання сучасних лабораторій. Так, наприкінці 2014 року за ініціативи в.о. ректора ХДУ професора Ходосовцева Олександра Євгеновича було проведено оновлення матеріально технічного забезпечення факультетів. На кафедрі екології та географії було проведено закупівку наступного обладнання, що дозволило проводити дослідження на сучасному рівні: далекомір Bresser 4/800 x, що дозволяє проводити виміри морфометрії з межею дальності до 800 метрів, Портативна Метеостанція La Crosse WTK 28 з вбудованим альтиметром, за допомогою якої було проведено виміри атмосферного тиску, вологості повітря, температури повітря, та, користуючись альтиметром, що функціонує за барометричним принципом, проводилось барометричне нівелювання, анемометр* Skywatch Xplorer, що дозволяє визначати не тільки швидкість вітру, а й визначати швидкість поверхневої течії на глибині до 1 м.

Відповідно завдяки наявності даного обладнання студенти отримали можливість проводити геолого-геоморфологічні дослідження на сучасному рівні.

Геолого-геоморфологічна навчально-польова практика була розрахована на період 6 днів та здійснювалась за маршрутом Херсон – Чернівці – Одеса – Херсон. В морфоструктурному відношенні район практики охоплював: західну частину Причорноморської низовини, південно-західну частину Придніпровської, південну та центральну частину Подільської, Хотинської та Прикарпатської височин, а також Покутсько-Буковинські Карпати.

В морфоскульптурному відношенні були проведені дослідження таких гідрологічних об'єктів як: гирло річки Інгул, долини річок Південний Буг, Дністер, Прут, Черемош та дрібних річок та лиманів Північного Причорномор'я.

Навчально-польова практика включає підготовчий, польовий та камеральний етапи. Під час підготовчого етапу проводиться настановна конференція, на якій визначаються мета та завдання, виділяються бази практики згідно з маршрутом, проводиться ознайомлення із програмою, вирішуються організаційні питання та проводиться інструктаж із техніки безпеки. Студенти отримують необхідні теоретичні матеріали з геології та геоморфології території та з методики проведення польових досліджень.

Польовий етап включає вихід на місцевості з метою проведення основних видів робіт: відбору зразків гірських порід, проведення морфометричних вимірювань, збору даних з морфогенезису та морфодинаміки окремих морфоскульптур для подальшої обробки, систематизації та узагальнення.

Кожен студент має польовий щоденник, до якого здійснюються основні записи з геолого-геоморфологічної характеристики регіону дослідження, отримані емпіричним шляхом, що включають:

- порівняльні характеристики різних тектонічних структур;
- особливості різних екзогенних морфоскульптур;
- опис природних виходів на денну поверхню гірських порід;
- аналіз взаємозалежності розташування провідних морфоскульптур від тектонічної структури та геологічної будови.

На останньому етапі практики здійснюється камеральна обробка матеріалу, оформляються літологічні колекції та необхідні звітні документи. Як підсумок практики проводиться залік та заключна конференція.

Таким чином, в процесі практики студенти закріплюють теоретичні знання із загальної геоморфології та визначають специфічні геолого-геоморфологічні особливості районів баз практики.

Заслуговує уваги і те, що навчально-польова практика студентів факультету біології, географії і екології з дисциплін геологія та геоморфологія позиціонує як окрема складова в системі кредитно-модульного навчання, що значно активізує навчально-пошукову та індивідуальну роботу кожного студента і сприяє докорінному поліпшенню якості засвоєння курсу і фахової підготовки майбутніх географів у цілому. Матеріали таких досліджень студенти активно використовують при виконанні курсових та дипломних робіт, написанні наукових статей, у виступах на студентських наукових конференціях тощо.